

УДК 657.412.7

ОБЛІК ОПЕРАЦІЙ ЗА БУДІВЕЛЬНИМИ КОНТРАКТАМИ ВІДПОВІДНО ДО МСБОДС

Свірко С.В.

-

В умовах гармонізації вітчизняної системи бухгалтерського обліку виконання кошторису до міжнародних теоретичних підходів та практичних позицій особливої уваги набуває питання вивчення та висвітлення останніх вітчизняними науковцями. На продовження серії праць автора, які стосуються бухгалтерського обліку відповідно до Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку в державному секторі (МСБОДС) в статті розглянуті питання обліку операцій за будівельними контрактами. Зокрема, висвітлено позиції: визначення та класифікації будівельних контрактів; склад доходів та витрат за будівельними контрактами; визначення доходів, витрат та очікуваних дефіцитів за будівельними контрактами; розкриття інформації щодо будівельних контрактів у фінансовій звітності.

Ключові слова: бухгалтерський облік, МСБОДС, будівельні контракти, доходи та витрати від будівельних контрактів, фінансова звітність, розкриття інформації

ВСТУП

Сучасний етап реформування вітчизняного бухгалтерського обліку бюджетних установ триває більше 10 років. Першим його кроком стала розробка та запровадження з 2000 року в практику бухгалтерського обліку виконання кошторису нового плану рахунків бухгалтерського обліку бюджетних установ (з логічним доповненням останнього порядком застосування та кореспонденцією субрахунків) [1, 2]. Відправним моментом у виборі подальших орієнтирів став Указ Президента України «Про зміцнення фінансової дисципліни та запобігання правопорушенням у бюджетній сфері», згідно з яким Міністерству фінансів та Державному казначейству України доручалось «...протягом 2002 – 2003 року на основі міжнародних стандартів розробити та затвердити національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в державному державного сектору...» [3]. Це положення набуло підтвердження в більш пізньому нормативному документі Кабінету Міністрів України, що затвердив Стратегію модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі на 2007 – 2015 роки, в межах якої, серед інших напрямів, передбачено «...розроблення та запровадження єдиних національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку...». Текстова формулювання даної позиція не містить вказівок щодо першоджерела або зразка для опрацювання, але мета Стратегії дає чітку відповідь на це питання, зазначаючи, що її цілі – «...удосконалення системи бухгалтерського обліку в державному секторі з урахуванням вимог міжнародних стандартів» [4]. За цих умов, дослідження позицій міжнародної практики бухгалтерського обліку, що діє в межах суб'єктів господарювання, які за своєю організаційно-правовою формою, функціональним призначенням та характером діяльності аналогічні або максимально наближені до вітчизняних бюджетних установ, є безумовно важливим і актуальним. На продовження серії статей автора з питань бухгалтерського обліку за МСБОДС, до уваги облікової спільноти пропонується специфічний об'єкт обліку – операції за будівельними контрактами.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Суб'єкти державного сектору здійснюють не тільки певні види основної функціональної діяльності, але й різні види господарської діяльності. Одним з напрямів останньої є будівництво основних засобів та прийняття їх на баланс. Зазначені відносини регулюються будівельними контрактами, які, відповідно до міжнародної практики, визначаються як контракти (або подібні обов'язкові угоди), що спеціально укладаються на спорудження одного активу або комбінації активів, які тісно пов'язані між собою або взаємозалежні за умовами їх проектування, технології та функціонування чи за їх кінцевим призначенням або використанням. Слід відмітити, що поняття будівельних контрактів охоплює також усі обов'язкові угоди сторін щодо будівництва, навіть якщо вони не оформлені документально (наприклад, два державні департаменти можуть укласти офіційну угоду на спорудження активу, але їх угода може бути не оформлена юридично у вигляді контракту, оскільки в цій юрисдикції окремі департаменти можуть не бути юридичними особами, що мають повноваження укладати контракт; втім за умови, що угода надає сторонам, які її укладають, права та обов'язки, подібні до тих, що були б, якби вона мала форму контракту, вона є будівельним контрактом; такі обов'язкові угоди можуть бути закріплені рішенням міністерства, уряду, директивною законодавчого органу або меморандумом про домовленість). Сторонами, що укладають угоду

або контракт з будівництва виступають замовник та підрядник (суб'єкт господарювання, який здійснює будівельні роботи відповідно до будівельного контракту). Основні положення та підходи до формування та розкриття інформації про будівельні контракти викладено у МСБОДС 11 «Будівельні контракти». Відповідно до них будівельні контракти можна класифікувати за видами продукту та ціни. Так, за видами продукту будівельні контракти поділяються на [5]:

§ контракти на надання послуг, безпосередньо пов'язаних зі спорудженням активу (наприклад, послуги керівників проектів та архітекторів);

§ контракти на знесення або відбудову активів та відновлення довкілля після знищення активу;

За видами ціни контракти поділяються на: контракти з фіксованою ціною та контракти з ціною «витрати плюс» або «витрати», а також контракти з комбінованою ціною. Контракт з фіксованою ціною являє собою будівельний контракт, за яким підрядник погоджується з фіксованою ціною контракту або з фіксованою ставкою на одиницю кінцевої продукції і який у деяких випадках зазнає застереження про збільшення витрат. Контракт з ціною "витрати плюс" або контракт з ціною "витрати" – будівельний контракт, за яким підряднику відшкодовуються допустимі або іншим чином визначені витрати, а в разі укладання контракту на комерційній основі підрядник отримує додатковий відсоток від суми цих витрат або фіксовану винагороду, якщо вона передбачена контрактом. Контракти з комбінованою ціною мають риси обох попередніх контрактів.

В міжнародній практиці здійснення операцій щодо будівельних контрактів суб'єктами державного сектора, за умов, що один суб'єкт споруджує актив для іншого суб'єкта цього сектору, собівартість такої будівельної діяльності не відшкодовується безпосередньо отримувачем. Ця будівельна діяльність фінансується переважно непрямо: шляхом загального асигнування чи іншого розподілу загальнодержавних коштів підрядникові, або з грантів загального призначення від агентств, які фінансують треті сторони, чи інших органів влади. Такі контракти відповідно до МСБОДС 11 класифікуються як контракти із фіксованою ціною.

Контракти “витрати плюс” або за ціною витрат можуть носити як комерційний, так і некомерційний характер, при цьому перший означає, що дохід для покриття узгоджених будівельних витрат підрядника та генерування норми прибутку забезпечуватимуть інші сторони контракту; другий, що інші сторони забезпечують повне чи часткове відшкодування витрат на проведення робіт (відшкодування витрат може включати платежі суб'єктом господарювання – отримувачем, а також гранти, конкретно призначені на будівництво, або фінансування від інших сторін).

Важливим моментом кваліфікації будівельних контрактів є порядок їх об'єднання та сегментування, який застосовується у разі окремо визначених компонентів одного контракту або до цілої групи контрактів разом для відображення дійсної сутності контракту чи групи контрактів. Так, якщо контракт охоплює кілька активів, спорудження кожного активу має бути розглянуто як окремих будівельний контракт, якщо [5]:

§ для кожного активу були надані окремі пропозиції;

§ кожний актив був предметом окремих переговорів, а підрядник і замовник змогли прийняти або відхилити ту частину контракту, яка пов'язана з кожним активом;

§ можна визначити витрати і доходи за кожним активом.

Натомість, група контрактів, незалежно від того, укладені вони з одним чи з кількома замовниками, має розглядатись як один будівельний контракт, якщо:

§ ця група контрактів обговорювалася як один пакет;

§ контракти настільки тісно пов'язані між собою, що вони фактично є частиною одного проекту із загальною нормою прибутку;

§ контракти виконуються одночасно або у безперервній послідовності.

В окремих випадках, контракт може передбачати спорудження додаткового активу за вибором замовника або може бути змінений так, що включатиме будівництво додаткового активу. Спорудження додаткового активу розглядається як окремих будівельний контракт, якщо:

§ актив значно відрізняється за проектом, технологією або функцією від того активу чи активів, які були охоплені початковим контрактом, або

§ ціна активу обговорюється незалежно від початкової ціни контракту;

Для фіксації операцій в системі фінансового обліку необхідною умовою є чітке визначення основних об'єктів обліку, які можуть бути змінені унаслідок проведення вищевказаних операцій.

Вочевидь, здійснення будівельних робіт призводить до виникнення доходів та витрат у обох сторін: підрядника та замовника. Їх внутрішній склад та порядок оцінки визначається та розглядається МСБОДС 11.

Відповідно до зазначеного МСБОДС, дохід від контракту включає [6]:

§ початкову суму доходу, погоджену в контракті;

§ відхилення в роботах за контрактом, претензії та заохочувальні виплати (у разі ймовірності, що вони принесуть дохід; якщо їх можна достовірно оцінити).

Щодо першої складової, слід нагадати, що дохід від контракту оцінюється за справедливою вартістю компенсації, яка вже отримана або підлягає отриманню. Втім, початкова та безперервна оцінка доходу від контракту зазнає впливу різних чинників, а тому, попередні оцінки досить часто потребують перегляду. Крім того, сума доходу від контракту може зростати або зменшуватися від одного періоду до наступного (наприклад: підрядник і замовник можуть погодити відхилення або претензії, які збільшують або зменшують дохід від контракту в період, який іде за періодом початкового погодження контракту; узгоджена сума доходу за контрактом із фіксованою ціною, з ціною “витрати плюс” або за ціною витрат може збільшитися в результаті застережень про змінні ціни; сума доходу від контракту може зменшитися в результаті штрафів за затримку завершення виконання контракту, спричинену підрядником; якщо контракт із фіксованою ціною включає фіксовану ціну за одиницю кінцевої продукції, дохід від контракту зростає або зменшується разом зі збільшенням або зменшенням кількості одиниць кінцевої продукції).

Відхилення представляють собою вказівка замовника змінити обсяги робіт, які мають бути виконані згідно з контрактом; вони можуть спричинити збільшення або зменшення доходу від контракту (наприклад, зміни в технічних умовах або у проекті активу, а також зміни тривалості контракту). Відхилення включається в дохід від контракту, якщо: існує ймовірність того, що замовник схвалить відхилення і суму доходу, що виникає внаслідок цього відхилення; можна достовірно визначити суму доходу.

Претензія являє собою суму, яку підрядник бажає отримати від замовника або від іншої сторони як відшкодування витрат, не включених у ціну контракту (наприклад, претензія може виникнути у результаті затримок, спричинених замовником, помилок у технічних умовах або у проекті і спірних відхилень у роботах за контрактом). Оцінка частини суми доходу залежить, як правило, від результатів переговорів. Зважаючи на це, претензії включаються в дохід від контракту, тільки у разі якщо: переговори досягли такого етапу, коли з'являється ймовірність, що замовник погодиться прийняти претензію; можна достовірно оцінити суму, на яку замовник, імовірно, погодиться.

Заохочувальні виплати – це додаткові суми, які виплачуються підрядникові в разі виконання або перевищення визначених у контракті норм (наприклад, контракт може передбачати заохочувальні виплати підрядникові за дострокове завершення контракту). Заохочувальні виплати включаються в дохід від контракту, якщо: контракт виконаний настільки, що виконання або перевиконання встановлених в контракті норм є ймовірним; можна достовірно визначити величину заохочувальних виплат.

Згідно з позиціями МСБОДС 11, витрати за контрактом повинні включати [6]:

§ витрати, безпосередньо пов'язані з конкретним контрактом;

§ витрати, які відносяться до діяльності за контрактом у цілому і можуть бути віднесені на контракт на систематичній та раціональній основі;

§ інші витрати, що їх несе замовник згідно з умовами контракту.

Розшифруємо кожний з елементів витрат за будівельними контрактами. Так, витрати, які безпосередньо відносяться до конкретного контракту, включають:

§ витрати на робочу силу на будівельному майданчику, в тому числі на здійснення нагляду за виконанням робіт на будівельному майданчику;

§ витрати на матеріали, використані у будівництві;

§ амортизацію механізмів та обладнання, використаного під час виконання контракту;

§ витрати на переміщення механізмів, обладнання і матеріалів до будівельного майданчика та від нього згідно з контрактом;

§ плату за оренду механізмів та обладнання;

§ витрати на проектування та технічну допомогу, безпосередньо пов'язані з контрактом;

§ прогностичні витрати на виправлення та роботи за гарантіями, в тому числі очікувані витрати на гарантійні зобов'язання;

§ претензії з боку третіх сторін.

Перераховані витрати можуть зменшуватися за рахунок будь-якого непередбачуваного доходу, який не включається в дохід від контракту (наприклад, дохід від продажу надлишку матеріалів наприкінці контракту).

До витрат, які можуть бути віднесені до діяльності за контрактом у цілому і розподілені на конкретні контракти, включають [5,6]:

§ витрати на страхування;

§ витрати на проектування, які не відносяться безпосередньо до конкретного контракту;

§ накладні витрати на будівництво.

Зазначені витрати розподіляються з використанням систематичних і обґрунтованих методів, які послідовно застосовуються до всіх витрат, що мають подібні характеристики, при цьому розподіл виконується на основі нормального рівня будівельних робіт.

Витрати, які за умовами контракту безпосередньо несе замовник, можуть включати деякі загальні адміністративні витрати і витрати на розробку, відшкодування яких визначено в умовах контракту.

Оскільки перелік витрат на практиці має дещо розширений і більш вільний варіант, важливо орієнтуватись в тому, які витрати не можуть бути віднесені до діяльності за контрактом або розподілені на контракт. До них включають [5, 6]:

§ загальні адміністративні витрати, відшкодування яких не визначено в контракті;

§ витрати на реалізацію;

§ витрати на дослідження та розробки, для яких відшкодування не передбачено в контракті;

§ амортизацію незадіяних механізмів та обладнання, які не використовуються при виконанні конкретного контракту.

Витрати за контрактом відносяться на витрати періоду дії контракту: починаючи з дати впевненості в отриманні контракту до остаточного завершення контракту. Витрати, понесені на отримання фактично укладеного контракту, визнаються витратами в тому періоді, в якому вони понесені, і вони не включаються у витрати за контрактом, якщо контракт отримують у наступному періоді.

Важливим етапом фінансового обліку операцій за будівельними контрактами є визнання доходів та витрат за ними. У разі, коли результат будівельного контракту можна достовірно оцінити, доходи і витрати за ним визнають як доходи і витрати відповідно до етапу завершеності робіт за контрактом на дату звітності або за так званим методом поетапного виконання робіт. Згідно з цим методом, дохід від контракту визнається як дохід у звіті про фінансові результати за ті звітні періоди, протягом яких виконуються роботи; витрати за контрактом, як правило, визнають витратами у звіті про фінансові результати за ті звітні періоди, протягом яких виконуються роботи, з якими пов'язані ці витрати. Таким чином, доходи від контракту зіставляють з витратами за контрактом, понесеними у процесі досягнення певного етапу завершення, що веде до відображення у звітах доходів, витрат та надлишку / дефіциту, які можна віднести на завершену частину робіт. Цей метод забезпечує корисну інформацію про обсяг діяльності за контрактом і про показники діяльності протягом періоду.

Відповідно до положень МСБОДС 11, результат будівельного контракту можна оцінити достовірно:

§ за умов контракту із фіксованою ціною, якщо: загальний дохід (за наявності) від контракту можна достовірно оцінити; ймовірно, що суб'єкт господарювання отримає економічні вигоди або потенціал корисності, пов'язані з контрактом; на дату звітності можна достовірно оцінити і суму витрат на завершення контракту, і етап завершеності контракту; витрати, пов'язані з контрактом, можна чітко визначити і достовірно оцінити, щоб фактичні витрати, понесені за контрактом, можна було порівняти з попередніми оцінками;

§ за умов контракту із ціною "витрати плюс" або контракту за ціною витрат, якщо: ймовірно, що суб'єкт господарювання отримає економічні вигоди або потенціал корисності, пов'язані з контрактом; витрати пов'язані з контрактом, незалежно від того, можуть вони бути відшкодовані чи ні, можна точно визначити і достовірно оцінити.

Результати будівельного контракту неможливо оцінити без попередньої домовленості за окремими його технічними позиціями. Так, такими необхідними елементами контракту для проведення достовірної оцінки його результатів виступають: юридично забезпечені права кожної зі сторін щодо активу, який споруджуватиметься; зустрічну компенсацію сторін; спосіб і умови розрахунків.

Етап завершення контракту визначається різними за допомогою різних способів, при цьому суб'єкт господарювання застосовує той, який надає можливість достовірно оцінити виконану роботу. Залежно від характеру контракту, зазначені способи полягають у [5,6]:

§ співвідношення витрат за контрактом, понесених при виконанні робіт на певну дату, і суми загальних витрат за контрактом згідно з оцінкою;

§ огляді виконаних робіт;

§ визначенні завершення фізичної частини робіт за контрактом.

Спосіб проміжних виплат й авансів, отриманих від замовників, не є ефективним, оскільки останні часто не відображають ступінь виконання робіт.

У випадку, коли результат виконання будівельного контракту не можна достовірно оцінити, дохід визнається лише в розмірі понесених за контрактом витрат, для яких існує ймовірність їх відшкодування, а витрати за контрактом визнаються як витрати періоду, в якому вони були понесені. Так, на первинному етапі виконання контракту часто буває, що результат контракту не можна достовірно, але існує ймовірність, що суб'єкт господарювання зможе відшкодувати витрати, понесені за контрактом, а тому дохід від контракту визнається лише в розмірі понесених витрат, які очікується відшкодувати. Якщо ймовірності на відшкодування таких витрат не існує останні визнаються як витрати (прикладом таких обставин, є контракти, що не повністю мають юридичну силу, тобто їхня чинність викликає серйозні сумніви; контракти, завершення яких залежить від незавершеного судового розгляду або законодавчих актів; контракти, що стосуються власності, яка, ймовірно, буде конфіскована або експропрійована; контракти, за

якими замовник не здатний виконати свої зобов'язання; контракти, в яких підрядник не здатний завершити роботи або не може виконати інші свої зобов'язання за контрактом).

В окремих випадках за операціями щодо будівельних контрактів може скластись ситуація, коли виникне ймовірність, що визначенні до повного відшкодування витрати перевищуватимуть загальні доходи за контрактом. Такі ситуації можуть утворюватись, коли забезпечення доходів визначених за контрактом суб'єкта державного сектору здійснює третя сторона (наприклад, державні департаменти та агентства, що отримують асигнування з бюджету і залежать від розподілу коштів, мають повноваження укладати контракт з держаними комерційними підприємствами). Відповідно до положень МСБОДС 11 очікуваний в такому випадку дефіцит повинен бути визнаний як витрати негайно, при цьому величина такого дефіциту визначається незалежно від того, чи були розпочаті роботи за контрактом, етапу завершення робіт за контрактом та величини очікуваних надлишків, які передбачається отримати від інших контрактів групи, які можуть бути об'єднані.

На етапі кінцевого узагальнення інформації щодо операцій за будівельними контрактами, суб'єкти державного сектору мають розкривати такі позиції [7]:

§ суму доходу від контракту, визнану як дохід за період;

§ методи, використані для визначення доходу від контракту, визнаного за період;

§ методи, використані для визначення етапу завершення незавершених контрактів;

За операціями по контрактах, які є незавершеними на дату звітності, суб'єкти ДС розкривають кожен із таких пунктів:

§ сукупну суму понесених витрат і визнані надлишки (за вирахуванням визнаних дефіцитів) на цю дату;

§ суму отриманих авансових платежів (суми доходу від контракту, отримані підрядником до виконання пов'язаних з ними робіт) ;

§ суму утриманих коштів (суми проміжних виставлених рахунків, які не виплачуються до виконання умов, визначених у контракті для оплати таких сум або до виправлення дефектів (проміжні рахунки – це суми доходу від контракту, виставлені в рахунках за виконані роботи за контрактом, незалежно від того, чи були вони оплачені замовником)).

Суб'єкт господарювання повинен відображати у фінансовій звітності [7]:

§ як актив: валову суму до сплати замовниками за роботи, виконані згідно з контрактом (чисту суму, яка складається з понесених витрат плюс визнані надлишки, за вирахуванням суми визнаних дефіцитів і проміжних виставлених рахунків для всіх незавершених контрактів, за якими понесені витрати плюс визнані надлишки (мінус визнані дефіцити) перевищують проміжні рахунки);

§ як зобов'язання: валову суму, до виплати замовникам за роботи, виконані згідно з контрактом (чисту суму, яка складається з понесених витрат плюс визнані надлишки, за вирахуванням суми визнаних дефіцитів і проміжних рахунків для всіх незавершених контрактів, за якими проміжні рахунки перевищують понесені витрати плюс визнані надлишки, які мають відшкодуватися доходом від контракту (мінус визнані дефіцити)).

ВИСНОВКИ

Робота з розроблення та впровадження національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку та фінансової звітності державного сектору на основі МСБОДС ведеться такими країнами, як Афганістан, Албанія, Аргентина, Арсенія, Азербайджан, Бангладеш, Барбадос, Камбоджі, Кайманові острови, Китай, Кіпр, Сальвадор, Угорщина, Індія, Індонезія, Ізраїль, Ямайка, Казахстан, Латвія, Литва, Македонія, Мальдіви, Малайзія, Монголія, Марокко, Непал, Нідерланди, Норвегія, Нігерія, Пакистан, Перу, Філіппіни, Франція, Фіджі, Румунія, країнами східної та південної Африки, Словачія, Великобританія, Росія, Іспанія, Шрі-Ланка, Швейцарія, Уганда, Уругвай, В'єтнам, Замбія, Україна та іншими [8]. В таких країнах, як США, Великобританія, Австралія, Нова Зеландія, Канада МСБОДС прийняті в якості національних стандартів. Як свідчить практика, використання МСБОДС як базової основи дає можливість позбутися часткової обмеженості та агрегативності щодо фінансової звітності: наявність зазначених характерних не дозволяє повною мірою оцінити фінансовий стан як держави в цілому, так і установ державного сектору зокрема. Вкрай важливою є також інформація про прийняття країни-члени ООН рішення щодо впровадження останніми МСБОДС найпізніше у 2010 році.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку бюджетних установ та Порядку застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку бюджетних установ: Наказ Міністерства фінансів України та Головного управління Державного казначейства України від 10.12.99 № 114 [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/law/main.cgi>
2. Про затвердження Інструкції про кореспонденцію субрахунків бухгалтерського обліку для відображення основних господарських операцій бюджетних установ: Наказ Державного казначейства України від 10.07.2000 № 61 [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/law/main.cgi>
3. Про зміцнення фінансової дисципліни та запобігання правопорушень у бюджетній сфері: Указ Президента України від 25.12.01 № 1251/2001 [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/law/main.cgi>
4. Про затвердження Стратегії модернізації системи бухгалтерського обліку в держаному секторі на 2007 – 2015 роки: Постанова Кабінету Міністрів України від 16 січня 2007 № 34 [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/law/main.cgi>
5. Міжнародні стандарти з бухгалтерського обліку для державного сектору [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/document/81042/B2.pdf>
6. Международные стандарты финансовой отчётности для общественного сектора /А. И. Веренков, Д. К. Долотенкова А. А., Ефремова, Р. Н. Ракшаев, К. Б. Сиволапов. - М.: ICAR, 2001. — 335 с.
7. Бухгалтерський облік та внутрішній аудит в держному секторі: У 3 ч. / За заг. ред. М. В. Кужельного. – К.: УАСБА, 2009.
Ч. 3: Фінансовий облік у державному секторі: міжнародний підхід / Л. Г. Ловінська, С. В. Свірко, Т. І. Єфіменко, О.О.Канцуров – 2009. – 479с.
8. Свірко Світлана Володимирівна. Бухгалтерський облік в бюджетних установах України: методологія і організація: Дис... д-ра екон. наук: 08.06.04 / Київський національний економічний ун-т ім. Вадима Гетьмана. — К., 2006.

Свірко Світлана Володимирівна, д.е.н., доцент, професор кафедри обліку в кредитних і бюджетних установах та економічного аналізу ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»